

förhållandena medgifva den. Våra ögon mötas då först af den väldiga Ins. i Åbo Tidning och af Tit. Martinez de la Rosa, hvilka i hvar sin ända af Europa hålla det gamla på stadig fot; den sednare lofordande konstitutioner, under det han kringskär dem, den förre prisande sin egen patriotiska konstitution, medan han fördömer all nationalitet. I andra rummet stå Hrr Peel et Guizot samt H-fors Tidningar, upprätthållande världens fred, alla genom att försvara sitt ministerium, de förra för deras resp. kronors, den sednare för alla tidningar utgifvande boktryckares bästa.

10 Bland glada tilldragelser under årets lopp bör utan tvifvel räknas drottning Pomarés på Otaheiti lyckliga återinsättande och den Borgåensiska redaktionens lika lyckosamma »utvidgande,» hvilken sednare händelse ger allmänheten det glada hoppet om en liten Borgå Tidning frampå nästa sommar.

För öfrigt har O'Connel lyckligt och väl utkommit i Irland och en poetisk kalender i det kära fäderneslandet, den förra ur fängelset, den sednare ur bokpressen. Det samma kan nu icke sägas om Suomalainen, hvilken förblifvit oprivilegierad, icke heller om den Svenska representationsreformen, men hvarföre privilegierna på detta håll icke äro förlorade, och således den Europeiska jemvigten återställd, »balancen i Europa,» som kapten Puff och någon annan säger.

20 Tvenne märkvärdiga resor skola i årets annaler upptecknas, Ludvig Filips till England och Kapten Leopolds till Besarabien, båda afseende det vackra könet, hvaremot tvenne andra icke mindre märkeliga sägas hafva blifvit inställda, nemligen Madame Catalanis och Saimas, båda med marschruta för all världens väg, och säkert båda till lika allmän sorg för HHr konstälskare – om de blifvit verkställda.

Vid så öfvervägande glada skiften kan man hoppas endast godt för det kommande året. Bland dessa förhoppningar äro isynnerhet tvenne lifliga, hoppet att de vördiga Jesuiternas konservativa inflytande och antalet af Saimas prenumeranter må tillvexa. Vi förvänta, ingen skall 30 anse det mindre loyalt, att den sednare förhoppningen färeträdesvis ligger oss om hjertat.

168 HVAD ÄR AKTNING FÖR DET BESTÄENDE?

Saima n:o 52 24. XII 1844

40 Det gifves månet ord, som verkar likt en talisman på åsigter och omdömen, och konsten att finna ett »betecknande» ord är derföre icke den minst verksamma politiska skickligheten. Har man en gång funnit ett ord, hvaraf mängden träffas, så kan under detta ord det ena och andra sammanslås, och med detsamma kan det mest olikartade betecknas, sålänge ordet ännu icke genom missbruket förlorat i betydenhet.

Samtiden har varit rik på sådane ord såsom vapen för de politiska partierna, likasom de i förgångna tider blifvit flitigt använda af de religiösa sekterna. Lyckligt kan det anses, att med unnantag af Franska revolutionens ursinnigaste tider de politiska partierna likväl aldrig visat 50 samma fanatism, som de religiösa sekterna. Ännu i denna dag visar en ultra rojalist i Frankrike, en tory i England mera tolerans mot en liberal, än en Tysk pietist mot en oomvänd.

Dock hafva de flesta termer, hvilka varit egnade att skilja människa från människa, mer och mer begrafvits i en lycklig glömskans natt. Det är humaniteten, som småningom segrat, som fordrat och vunnit icke

blott medgifvande utan äfven aktning för olikatänkande, som äfven lemnat handlingen utan annat straff än det dolda åtlöjets, der icke lagens eller människokärlekens bud gjort något annat ogillande nödigt. Bland skräckbilder, hvilka de beskedliga Tyskarne upplåtit det Svenska tungomålet i arf, finnes likväl ännu en, som med förkärlek framhålles till en allmän buse både i moderlandet och i kolonien – nemligen *det Bestående*.

Ock likväl har det allt ifrån Salomos tider varit afgjord sak, att på jorden intet bestående finnes, att »allt är förgängligt under solen.» Det finnes väl många ting, hvilka människan tycker vara evinnerligen beståndande; men i sjelfva verket är ett solsystem och en myggas matsmältningsorganer, ett konungarike och en myrstack, en mamsells fantasier och en filosofisk lära lika bestående, om man mäter beståndet efter oföränderligheten. Endast deruti skiljer sig den andliga världens vexling från den lekamligas, att i den förra ständigt olika former utvecklas, medan i den lekamliga väl uppstå ständigt nya men enahanda former. Åtnöjer man sig åter med det tanklösa Något såsom det beständes namn, så kan man väl säga, att intet grand af materien, icke heller någon förnuftig tanke blifvit till intet, utan att den alltid varit och skall vara något. Men hvad detta något är utom den evinnerliga vexlingen, utom de ständigt nya former, i hvilka det uppträder, derom kan platt intet sägas.

Människan vore väl af de ädlaste bevekelsegrunder hugad att unnantaga mycket från denna vexlingens lag. Sanning och rätt, t. ex., vissa ideer, tankar ville man väl tillförsäkra ett orubbadt bestånd. Men tiden tärer äfven på hvarje sanning, fråntager och tillägger till densamma, tills intet af dess ursprungliga skick återstår. Och åtminstone äro de så kallade allmänna sanningarne, t. ex. det obestridda $2 \times 2 = 4$, af en så tom och innehållslös natur, att deras bestånd under den allmänna vexlingen är föga tröstande. De äro satser, som uttala det nämnda enahanda i de lekamliga tingens form. Dylika satser finnas äfven i andliga förhållanden, och man kan räkna till sådane eviga sanningar t. ex. satsen: hvarje stat har en styrelse, emedan med den sednares frånvaro den förra upplöses. Men dessa skilja sig redan deruti från de förra, att t. e. stat och styrelse äro mångtydiga ord, hvilka på olika tider och hos olika nationer varit äfvenså olika uppfattade, som de i verkligheten varit olika beskaffade. Och denna deras mångtydighet är redan ett uttryck af de andliga tingens nämnda utveckling till icke blott nya utan olika former.

Likasom nu i sådane satser kan inläggas en i oändlighet vexlande betydelse, så förhåller det sig äfven med hvarje den menkliga andens verk. Hvad det t. ex. är, som i det menkliga samhället består, det kan intet menkligt förnuft utgrunda. Tvärtom vore all lagstiftning, all samhällsstyrelse onödig, om samhällsinrättningen i sig sjelf vore något oföränderligt och bestående. Derföre har också ingen lagstiftning och styrelse något annat åliggande än att förändra det så kallade bestående, att lämpa förhandenvarande samhällsformer efter de styrdas vexlande bildning och behofver, att utvidga, utveckla och ombilda dem.

Såsom det häri förhåller sig med statsmagterna öfverhufvud, så sträfvar äfven hvarje verksamhet inom samhället till att ombilda det gifna närvarande – med andra ord intet ädelt menkligt sträfvande finnes, hvilket icke i likhet med naturens krafter verkar för en kommande tid. Det bestående hos människan likasom hos menkligheten skulle blifva råhetens bestånd, en dödens hvila, hvilken icke ens i döden består, mycket mindre i lifvet. Ja en sådan hvila är så oförenlig

med meniskonaturen, med hennes andes väsende, att hon icke förmår föreställa sig ett lif af fullkomlighet och lyckosalighet bortom detta timliga lifvets gräns, om hon icke vid detsamma får fästa hoppet om en evigt fortgående utveckling. För det absolut oföränderliga och bestående saknar hennes fantasi en bild, likasom hennes tanke ett begrepp.

Oaktadt alls detta gifves det människor, hvilka jemnt föra det bestående på tungan och vilja aftvinga nästan någon annan aktning för detsamma, än det trägna arbetet på dess förnuftiga utveckling. Ty sjelfva sträfvandet att fasthålla det, som enligt sin natur *består* i en fortgående utveckling – detta är missaktning så väl mot förnuftet som mot dess verk, det föregifna bestående. Det vill väl ingen sansad tadla dem, som träda fram att försvara just nämnda förnuftiga, af tid och omständigheter, af sakens egen natur beroende utveckling, mot obetänksamma världsförbättrares hugskott. Men de benämningar, det beståendes förfäktare ofta gifva sig sjelfva, visa redan, huru litet de afse ett sådant det beståendes försvar. Det ligger t. ex. i namnet konservativ, så utan alla vidare tillägg, redan en omedveten bekännelse, att man icke inser och erkänner det beståendes sanna natur. Ty att blott konservera är ett lika fåfångt som förnuftlöst görande, der frågan gäller menniskoandens verk.

Bekänner man sig åter för försvarare af det beståendes förnuftiga utveckling, så finnas ännu tvenne klippor att undvika. Om man nemligen stadnar vid blotta försvaret mot hvarje oförnuftig omstörtning, så kan denna härigenom icke vederläggas, och detta försvar är dessutom ett återfall till den platta konservatismen. Ty det är vanligen en lättare möda att i det förhandenvarande finna brister och ofullkomligheter, än att uppvisa det dåraktiga i en föreslagen förändring af detsamma. Derjemte är beviset för det närvarandes brister alltid mera slående, emedan det kan stöda sig på gifna fakta och på ett gifvet allmänt medvetande, hvilket endast haft behof att uttalas; då deremot förslag för en förändring äro blotta teorier, hvilka lika mångsidigt kunna försvaras som angripas, och vid hvilka alltid ännu frågan om deras praktiska utförbarhet kan afgöras endast på grund af sannolikheter. Vid ett sådant förfarande måste derföre vanligen den allmänna opinionens dom luta till den anfallandes fördel hellre än försvararens. Men förfar denna sednare positivt och verkar för den förnuftiga utveckling, hvars sak han förfäktar, så har han vunnit fördelen att stå på jemn botten med den förra, likasom denne, erkännande det beståendes sanna väsende och dess rätt till utveckling och endast ställande teori mot teori. Denna är i sjelfva verket alla partiers ställning, hvilkas verksamhet vinner något inflytande, ehuru den konservativa sidan vanligen för sig sjelf döljer denna verksamhets sannskyldiga art.

Om nu den konservativa visar sin aktning för det bestående genom att arbeta för detsamma förnuftiga utveckling, så bör han undvika den andra klippan, att i stället för termen oförnuft använda den vulgära: fiendskap till det bestående. Det är visserligen lättare att hålla sig till den sednare, ty den saken behöfver lika litet bevis, som den kan bevisas, så länge icke handgripligt motstånd mot laglig ordning lemna bevis deröfver. Beskyllningen för oförnuft deremot erfordrar alltid något slags skäl för sig, och ett sådant ger nu och då möda. Serdeles bör man icke undra deröfver, att dock människor mest välja utvägen att helt enkelt förkättra motståndaren. Ty det inbringar vanligen mera än det mödosamma letandet i förnuftets förråder. Och det är äfven en lätt sak att bevisa egna fördomars förnuftighet, om man förklarar alla motsatta

påståenden för kätterska. Okunnigheten och odugligheten kan derigenom ställa sig fullkomligt jemnlik med insigten och redbarheten. Mången skulle kanske mena, att sådane förklaringar förblifva vid harmfulla utgjtelser; men alla tiders erfarenhet visar, att de leda till det åsyftade ändamålet – endast de ofta upprepas.

Är nu aktningen för det bestående af äkta art och anses bevisning i hvarje fall nödig, så erkännes i första rummet motståndaren ega en lika grad af samma aktning, och för det andra blir en motsatt öfvertygelse då alltid ett föremål för aktning, desto mera ju mindre håg eller förmåga man hyser att nedslå densamma. Här är då striden försatt på jemnt fält, och stridens utgång så i teorien som verkställandet skall utvisa, på hvilkendera sidan sann aktning för det bestående funnits.

Nekas kan väl icke, att det gifves ett oförnuft, som trotsar hvarje öfverbevisning. Men det vore att dela detta oförnufts stora inbilskhet, om man förkastande all bevisning ville genast förklara det för fiendtligt mot det bestående. Det gifves dessutom många menckliga förhållanden, som kunna göra en sådan förklaring mistänkt. Om t. ex. kättareangifvaren är en i lättja och vällefnad uppfödd munk, hvilken knappt hunnit lära sig sitt breviarium, men uppträder att anklaga en vetenskapens man för ringa aktning mot det bestående, så kan väl den okunniga hopen villas af den förres nitälskande predikan; men verden är nu engång så beskaffad, att ju mera bildade menniskor utgöra hans åhörare, desto mindre bevisande skola de finna hans angifvelser eller, såsom man hellre älskat att kalla det, hans »betecknande af åsigter.»

Litet hvarjestädes har den här tadelade metoden att afgöra isynnerhet blifvit begagnad uti tidningspolemiken. Att det äfven skett försök härtill i det kära fäderneslandet, är endast derföre bekymmersamt, att en utländning kunde få tag deri, då han säkert skulle tro dig läsa en episod ur Gullivers resa. Ty hvad annorstädes blott är vådligt, det är här äfven löjligt. Eller hvad vill man säga om dylika det beständes vänner, som t. ex. Helsingfors Tidningar, den famösa Ins. i Åbo Tidning o. s. v. Men medgifvas måste, att en sådan metod inom litteraturens område synnerligast visar sin stora användbarhet. Man behöfver blott i st. f. alla skäl och bevis förklara en åsigt för fiendtlig mot det bestående, och man har dermed bevisat dess oförnuft, ja man under vissa förutsättningar hoppas att derigenom nedtysta hvarje opinion. Om opinanten tillika skulle dragit ens egen öofverträfflighet i tvifvelsmål, så är det hög tid att ju förr desto hellre, ju oftare desto bättre sätta metoden i användning.

Vid sådana förhållanden kan sjelfva försöket att utreda, hvad aktning för det bestående är, stämpas såsom missaktning mot detsamma. Man bör dock icke så misströsta om förnuftets tillvaro, att icke mången detta oakadt skulle inse, hvarigenom största aktning visas det bestående, antingen genom bemödandet *att under gifna förhållanden arbeta för det bestående allmänna medvetandets utveckling*, eller genom förkättrandet af ett sådant bemödande – att icke en och annan skulle erkänna, *att det allmänna medvetandet endast då känner sig försonadt med det närvarande, när detta finnes innebära en nödvändig öfvergång till ett tillkommande, och dess former visa sig lemna utrymme nog åt hvarje redligt sträfvannde för denna framtid.* Med ett ord vi hoppas, att icke hvar och en skall anse det bestående mera aktadt genom det tanklösa utropet: allt är öofverträffligt! än genom beviset, att för detta bestående en utveckling finnes – att redan det förtröstansfulla arbetet för framtiden skall af dessa hållas för det skönaste löftal öfver det närvarande.

Ville man förklara det likgiltigt, om en sådan förtröstan finnes till eller icke, så skulle man nedsätta den största delen af människoslägtet till en tanklös och viljelös hop. Men redan den mest inskränkta erfarenhet vittnar, att den visaste ledning, den bästa vilja hos den styrande blir onyttig, der håg och förtröstan saknas hos den styrda. Och vill man icke neka, att det skiljer människan ifrån djuret, att hon icke lefver blott i det närvarande, utan förmår veta om det förflutna och tänka på det tillkommande, så måste man äfven medgifva, att hennes håg och förtröstan beror af utsigten för detta tillkommande.

10 Framtiden åter vore ingen framtid, om den endast skulle vara ett aftryck af det närvarande; den vore en återgång till det förflutna, om icke människan kunde sträfvä för den såsom för ett fullkomligare tillstånd. I ett sådant sträfvande visar sig hennes goda förtröstan. Men den innebär derföre äfven insigt i det närvarandes ofullkomlighet, hvarförutaa således ingen ädel verksamhet hos människan är tänkbar. Den, som nu fruktar för denna insigt, fruktar äfven för framtiden och förklarar derigenom det närvarande ur stånd att föda ett bättre tillkommande, hvaremot den, som med samma insigt förenar medvetandet, att denna ofullkomlighet är all tids lott, samt att den endast

20 utgör medlet för det fullkomligare, ger det närvarande och bestående dess rätta värde och visar detsamma den enda kärlek och aktning, som anstår den förnuftiga och för det eviga sträfvande människoanden.

169 NECKEN. POËTISK KALENDER FÖR 1845 UTGIFVEN AF F. BERNDTSON.

Saima n:o 52 24. XII 1844

30 Hedra den, som hedras bör! Och den första poëtiska kalender i Finland bör derföre icke många dagar sakna en anmälan i Landets Tidningar.

Om någonstädes är väl här en sådan föreningspunkt för alla gryende rimmare välkommen och gagnelig, emedan ibland dessa äfven kan frammanas en gryende skaldetalang, och man är Hr B. stor tack skyldig, hvilken haft drift och mod nog att den första i vårt land genomföra företaget. Anspråken på en samling af denna art kunna icke vara stora. Sådane skulle i ringa grad motsvaras dylika äfven i lyckligare lottade länder. Man finner dock öfverhufvud i denna

40 kalender mindre af oredig och formlös vers, än i vissa Svenska och Tyska kalendrar, och om större delen af här förekommande stycken icke eger något utmärkande, så finnes deribland äfven dem af stor skönhet. Den mest i ögonen fallande brist är trög fantasi och sval känsla. Den allmännaste förtjensten deremot flärdlöshet och enkelhet.

Rikedomen på signaturer är oväntad. Här finnas lyriska stycken af F. B., C., H. K., L., Lll., -n., Nvr., Q., R. S., T***, Zt. och -*-, två Skizzer af -a-g, samt en dramatisk målning »Fennomanen» af F. B. Det är i sanning mycket! Några af dessa signaturer äro af den läsande allmänheten kända, de öfrigas skiffer förbjuda oss omständigheterna att lösa - skriftligen, men muntligen sker det gerna. Vi tro, att denna

50 regel borde följas af öfriga anmälare, oaktadt någon osäker håg att förrådas hos de unga författarna derigenom kunde blifva otillfredsställd. Anonymiteten hos den nybörjande vittra skriftställaren, hvilken inga åsichter har att försvara, är berömlig och så väl vid loford som tadel uppfostrande, och det vore illa att beröfva honom denna sednare fördel.